

- 11 Інтерв'ю Огорокової І.Г. з Пашником С.Д., записане 02.11.2008 р. — 52 хв.
- 12 Інтерв'ю Огорокової І.Г. з Щербиною С.В., записане 07.11.2010 р. — 58 хв.
- 13 Шупта Д. Рідна Православна Віра — як лакмус патріотизму українців / Д. Шупта // Родове Вогнище. — К.: РВ РПВ. — 2005. — №2. — С. 126–127.
- 14 Культура і мистецтво у сучасній Україні [Електронний ресурс] / <http://www.rb.com.ua/ukr/politics/analytics/2007/353.html>.
- 15 Інша віра. В Україні існує козацький спецназ, який поклоняється древнім слов'янським богам // День. — 2007. — 5 березня. — С. 8.
- 16 Шуба О. Релігія в етнонаціональному розвитку України (політологічний аналіз). — С. 187.
- 17 Колодний А.М. Україна в її релігійних виявах. — С. 69.
- 18 Накорчевський А. До становлення базових засад вивчення сучасного рідновірства в Україні. — С. 181–183.
- 19 Позаукраїнська неоязичницька спільнота [Електронний ресурс] / <http://ogin.mybb3.net/viewtopic.php?t=888>.
- 20 Інтерв'ю Огорокової І.Г. з Пашником С.Д., записане 02.11.2008 р. — 52 хв.
- 21 Щедрін А. “Вторинний” міф у контексті доктринальних засад нетрадиційних релігій та окультно-містичних груп: еволюція відносин у культурі постмодерну / А.Щедрін // Українське релігієзнавство. — 2006. — №2. — С. 15.

SUMMARY

Irina Okorokova

UKRAINIAN NEW-PAGANISM AND NATIONAL IDENTITY

The article analyzes the connection between the neopaganism and the ukrainian national identity. The author describes the impact of the ethnic and cultural factors which influence on the emergence and spread native religion, changing its influence over the years of national independence.

Григорій Хоружий

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті йдеться про виклики глобалізації та актуальні проблеми сучасного світу, які розглядаються в основоположних документах Католицької церкви — матеріалах II Ватиканського собору, Компендіумі соціальної доктрини Церкви та енцикліках Папи Римського Бенедикта XVI.

Ключові слова: глобалізація, Католицька церква, процес.

Актуальність теми зумовлена проблемами глобалізації та участю в їх вирішенні різних держав, громадських і релігійних організацій. У цьому контексті представляє інтерес позиція Католицької церкви, вплив і діяльність якої носять вселенський характер і поширюються на весь світ. Католицька церква виходить з того, що наш час позначений комплексним феноменом економіко-фінансової глобалізації, посиленою інтеграцією національних економік, новою природою відносин, зростаючою роллю фінансових ринків тощо. Характерним є подальший технологічний прогрес, який радикально прискорює динаміку економічного розвитку.

Деякі головні особливості і проблеми сучасного світу визначені, зокрема, в Пастирській конституції “*Gaudium et spes*”, прийнятій Другим Ватиканським собором. У документі вказується, що людський рід переживає нову епоху своєї історії, коли глибокі зміни поширюються на весь світ і тягнуть за собою чималі зміни та труднощі, які відбиваються і на релігійному житті. Рушійною силою глобалізму здебільшого є найбільш сильні в економічному і політичному відношенні члени світової спільноти.

Спонукальним аспектом глобалізації, на думку Папи Бенедикта XVI, є наявність численних можливостей для надання гуманітарної допомоги нужденним народам, важливість сучасних систем розподілу їжі та одягу, а також надання житла та тимчасового притулку. Отже, турбота про ближнього виходить за межі країн і поширюється світом. Швидкими темпами зближуючи різних людей і відмінні культури, — зазначає Вселенський архієрей, — засоби масової комунікації немовби зменшили нашу планету. Хоча це “співіснування” інколи спричиняє різні непорозуміння і напруження, однак те, що люди пізнають потреби інших в більш безпосередній спосіб, стає заклик до участі у вирішенні проблем, пов’язаних з обставинами їхнього життя. Таким чином, глобалізація, як зазначається в Компендіумі соціального вчення Католицької церкви, може за певних умов привести до сприятливих для всього людства наслідків.

Аналізуючи сучасну ситуацію, Ватикан відмічає не тільки нові можливості глобальної економіки, але й ризики, пов’язані з новими масштабами торговельних і фінансових відносин. З одного боку, людство володіє величезними багатствами і економічними можливостями. Тому Церква закликала представників економічної науки і тих, хто працює в даній сфері і несе політичну відповідальність, по-новому поглянути на економіку в контексті глобалізації, зокрема звернути увагу на страшену бідність мільярдів людей, адже позитивні ефекти технологічного прогресу несправедливо розподіляються між різними країнами. За цих умов доступ до науково-технічних знань і новітніх технологій не зменшує, а збільшує нерівність між країнами.

У процесі глобалізації перед людством все гостріше постають загальносвітові проблеми війни, регулювання стрімкого збільшення населення та вирішення проблеми старіння людини, уникнення катастрофічного забруднення природного середовища, забезпечення людства ресурсами на довготривалу перспективу, подолання розриву у розвитку між багатими і бідними країнами, подолання бідності, голоду, неграмотності тощо. .

Таким чином турбота про спільне благо вимагає перерозподілу багатств між різними країнами і регіонами світу на користь тих, які знаходяться в найбільш невигідних умовах і перебувають на узбіччі соціального і економічного прогресу. З метою забезпечення ефективного економічного розвитку Церква пропонує подолати певні перешкоди, оптимізувати політику в галузі сільського господарства і охорони природи, зокрема, перерозподілити землю в деяких країнах в рамках дієвої аграрної реформи.

Виклик, за словами Івана Павла II, полягає і в тому, щоб забезпечити глобалізацію в солідарності, тобто глобалізацію без маргіналізації. У своєму посланні до Всесвітнього дня молоді він наголосив, що солідарність ери глобалізації вимагає захисту прав людини в умовах, коли з'являються нові види соціального і духовного гноблення, продовжуються гострі політичні, економічні, расові та ідеологічні конфлікти.

Актуальність солідарності зумовлена й тим, що соціальні проблеми в умовах глобалізації дедалі активніше виходять на планетарний рівень. При цьому жодна держава не може протистояти їм і мусить розв'язувати їх самостійно. Тому Церква закликає до солідарної праці з тим, що підняти всі народи до рівня, на якому перебувають найбагатші країни, і побудувати більш гідне життя. В такому контексті підкреслюється необхідність солідарності поколінь як природного клімату в сім'ї і яка вимагає слідуванню принципу загального принципу благ. У цьому контексті вважається морально і економічно невигідним примушувати майбутні покоління розплачуватись за нинішні розтрати замість того, щоб брати на себе певну відповідальність і уникати відшкодування збитків, що обходиться дорожче, ніж запобігання”.

Вирішення проблем глобалізації Католицька церква пов'язує не лише з діяльністю держав, а й відповідними організаціями громадянського суспільства, які мають краще усвідомлювати нові завдання світового рівня. Водночас актуальними залишаються і потребують поваги місцеві особливості та культурні відмінності різних регіонів. Слід наголосити, що Католицька церква не обмежується констатацією фактів та закликами щодо подолання негативних наслідків глобалізації, а бере участь у їх подоланні.

Регулюючи відносини між націями і народами, глобалізація певною мірою сприяє розвитку єдності та солідарності в Католицькій церкві, яка

за своєю природою є вселенською, глобальною, спрямованою на зовні. Папа Павло VI свого часу присвятив темі глобалізації окрему енцикліку *Populorum Progressio* [1]. В умовах глобалізації Католицька Церква, згідно із заповіддю Христа, прагне йти по всьому світу і проповідувати Євангеліє всьому створінню (Мк. 16:15). При цьому слід нагадати, що Другий Ватиканський собор визнав аморальним нав'язування християнської віри, яка є об'єктом вільного вибору.

В контексті глобалізації Другий Ватиканський Собор визначив модель служіння Католицької Церкви, яку сформулював як "єдність без одноманітності". При цьому єдність означає відносини любові, взаємодопомоги, примирення і братерства між християнами. Цей принцип вимагає поваги до різних релігійних обрядів і різних культурних виявів християнства. Крім цього, Собор проголосив, що Церква має управлятись на основі колегіальності і субсидіарності. Католицька церква включає 19 різних обрядів, є присутньою в усіх країнах світу і допускає різноманітні культурні вирази єдиної католицької віри.

Отже, Католицька церква не лише реагує на виклики глобалізації, долучаючись до вирішення актуальних економічних, соціальних та гуманітарних проблем сучасності, а й вживає заходи щодо модернізації своєї діяльності в контексті змін. Особливий внесок у цей процес зробив Другий Ватиканський собор. Так, в Конституції про священну літургію "*Sacrosanctum concilium*" Собор поставив завдання приводити відповідно до потреб нашої епохи ті установки, які піддаються змінам. План літургійної реформи проголосив основи літургійного оновлення з дотриманням біблійних і патристичних тем. Зокрема, було визнано доцільним пристосування літургії до характеру і традицій різних народів, у т.ч. використання сучасної місцевої мови. Собор також прийняв декларацію про реформу календаря. Йдеться, наприклад, про те, щоб Пасха святкувалась певної неділі за григоріанським календарем.

У Декреті про засоби масової інформації "*Inter mirifica*" вказується, що з технічних винаходів сучасності Мати Церква приймає в наш час особливо ті засоби, які стосуються людського духу — преси, кінематографа, радіо, телебачення та інших засобів масової інформації. З огляду величезного впливу ЗМІ на приватне і громадське життя людей важливо, щоб усі члени суспільства здійснювали в цій сфері свій обов'язок справедливості і любові.

у декреті "*Orientalium Ecclesiarum*" Другий Ватиканський собор вирішив установити деякі нові положення для східних церков з метою їх подальшого процвітання. Собор постановив, що всі вірні Східних церков можуть і повинні дотримуватись своїх законних богослужбових обрядів і своїх статутів і вводити зміни лише з метою їх власного органічного розвитку.

Отже, глобалізація є результатом суперечливого історичного розвитку і водночас викликом сучасності, масштаби якого виходять за межі економіки і стосуються також політики, соціальної сфери, культури, освіти тощо. В цих умовах Католицька церква виходить з того, що глобалізація не повинна стати новим типом колоніалізму, а брати активну участь у вирішенні актуальних проблем сучасності, перш за все, соціальних, духовних і моральних. Водночас Ватикан поступово модернізує свою діяльність в контексті процесів глобалізації, розширюючи свою місію в різних регіонах світу.

1. Документи II Ватиканського собора. — Москва: Паолине, 2006. — 589 с.
2. Компендиум соціального учения Церкви. — Москва: Паолине, 2006. — 623 с.
3. Енцикліка “Про християнську любов” (“Deus caritas est”) Святішого отця Бенедикта XVI єпископам, священикам, дяконам, посвяченим особам і вірним мирянам. — Львів: Місіонер, 2006. — 62 с.
4. Енцикліка “Спасенні надією” (“Spe salvi”) Вселенського Архієрея Венедикта XVI. — Львів: Місіонер, 2008. — 59 с.

SUMMARY

Grygoriy Khoruzhy

Catholic Church in Context of Challenges of Globalization

The article studies the challenges of globalization as well as the topical issues of the modern world considered in fundamental documents of the Catholic Church, that is the Materials of II Vatican Cathedral, Compendium of the Church's Social Doctrine and Encyclicals of Pope Benedict XVI.

Keywords: globalization, the Catholic Church, process.

**Яків Дубров,
Володимир Гаук**

МАТРИЧНА ДОКТРИНА СВІТОВОГО ПОРЯДКУ, ПРОТИСТОЯННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЙ НА РЕЛІГІЙНОМУ ҐРУНТІ ТА УКРАЇНЬСЬКИЙ ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ШЛЯХ

Пропонується ескіз узагальненої моделі світового порядку.

Ключові слова: цивілізація, релігія, лінія розлому, стрижнева держава.